

ФОНДАЦИЯ "СВОБОДНА И ДЕМОКРАТИЧНА БЪЛГАРИЯ"

Фондация "Свободна и демократична България"

е основана през 1991 г. от Димитър и Ивон Паница.

Основната ѝ цел е да подкрепя и развива демократизацията на българското общество чрез укрепване на:

- *политическия плюрализъм;*
- *свободния печат и свободата на мненията;*
- *пазарното стопанство;*
- *образованата младеж;*
- *открития диалог.*

Специализирани програми на ФСДБ са:

- **Развитие на Социалния комплекс "Св. София" в подкрепа на бездомни деца и младежи, който включва *Детски център "Вяра, Надежда и Любов", Дневен младежки център "16+" и Национален информационен център по проблемите на безнадзорните деца в България;***
 - *Провеждане на семинари за млади политици и администратори по процесите на демократизиране на обществото и местното самоуправление;*
- **Провеждане на програми за журналистически обмен между влиятелните печатни медии от Балканите;**
- **Ежегодно присъждане на журналистическите награди "Паница" за постижения в областта на публицистиката;**
- **Провеждане на публични дебати по важни обществени теми;**
 - *Подпомагане в спешни случаи на детски и болнични заведения, сиропиталища, помощни училища;*
 - *Издателска дейност;*
- **Програма за първична превенция на наркомании чрез обучение на родители и учители.**

ул. "Юрий Венелин" 24, тел./факс: 02/9888 273

ФОНДАЦИЯ "ИНИЦИАТИВА ЗА ЗДРАВЕ"

Фондацията е създадена през 1997 г.

Разработва и прилага програми за работа по проблемите на наркоманиите.

Организацията привлича широк кръг специалисти за подпомагане на обществото в справянето с два много сериозни проблема - употреба на наркотици и превенция на HIV/СПИН.

Основните проекти на Фондацията са:

- Програма "Стъпки в позитивна посока" - Превенция на СПИН сред инжекционно употребяващи наркотици, които не са на лечение;
- Програма за превенция на СПИН сред инжекционно употребяващи наркотици, които проституират;
- Поредица обучителни курсове по намаляване на щетите от употребата на наркотици за професионалисти;
 - Изследователски проекти:
 - качествено поведенческо изследване на инжекционната употреба на наркотици;
 - тестване на употребявани игли и спринцовки за вируса на СПИН.

ул. "Княз Борис I" 94, тел.: 986 49 54

ПРЕВАНТИВНО - ИНФОРМАЦИОНЕН ЦЕНТЪР ПО ПРОБЛЕМИТЕ НА НАРКОМАНИИТЕ - СОФИЯ

Центърът е общинска специализирана здравна служба, която работи по проблемите на наркоманиите в следните основни области и програми:

- **Превантивно-информационни:** Центърът изготвя периодичен бюлетин по проблемите на наркоманиите и други информационни материали.
Самостоятелно или съвместно с други организации се провеждат работни срещи, дискусии, семинари и конференции на тема наркоманиите.
- **Доболнични:** Програмите целят ранно откриване на проблемна употреба, мотивиране за лечение и намаляване на рисковете и вредите от употреба на наркотици.
- **Консултативни и лечебни:** Цел на програмите са прекратяване на злоупотребата с психоактивни вещества като се прилагат:
 - оценка на тежестта на злоупотребата и мотивационно интервюиране;
 - консултиране на родители и близки на хора с проблемна употреба и/или зависимост;
 - амбулаторна детоксификация при зависимост от психоактивни вещества;превенция на рецидив - консултиране след прекратяване на употребата.
Съвместно с други организации се реализира програма за информация и обучение по въпросите на дългосрочното възстановяване в "Терапевтични комунити".

бул. "Васил Левски" 126, тел.: 944 64 97

съдържание

1. Въведение.....5	• към учителите 55
• към читателя 6	• повече за
• реалността.....8	марихуаната.....57
• причините 10	• митовете 61
2. Веществата 13	4. Проблемна употреба 65
• амфетамини 15	• признаците.....67
• екстази.....19	• внимание 71
• инхаланти 23	• кризата.....74
• канабис 25	• лечението 76
• кокаин 29	5. Справочник.....83
• ЛСД.....33	• законът 85
• психоактивни	• полицията 89
медикаменти.....37	• правна
• героин.....41	терминология.....91
3. Разговорът за	• медицинска
наркотиците.	терминология.....93
Кога и как? 45	• жаргон 96
• към родителите.....47	• организации 100

- Към читателя
- Реалността
- Причините

към читателя

Наркотиците са част от цивилизацията, културата и митовите на нашето време. Те присъстват в живота ни, независимо дали приемаме съществуването и остротата на проблема и му отделяме необходимото внимание. Те проникват навсякъде и никой, независимо от социален статус, образование, материална задоволеност или нищета, не е предпазен от сблъсък с тях.

Всички знаем, че пубертетът е време на утвърждаване на личността, на изострена чувствителност, на емоционални кризи, на екзистенциални въпроси. Всички знаем, че са естествени и моментите на пълно отрицание - на норми, на правила, на авторитети. Тогава приятелската среда става по-важна от родителите и учителите. А ние, по-възрастните, често се "предаваме" и отказваме да търсим пътя към порасналите си деца и ученици. През този период се появяват дългите мълчания и отчуждението, въпросите без отговор, бягствата от училище.

Понякога и наркотиците.

В някои случаи младият човек посяга към дрогата, но изживяването остава само необичаен епизод и не се повтаря ни-

към читателя

кога. Увлечението преминава, както модата на грехите. Тогава наркотиците са временно бягство, изход, експеримент. Те се превръщат в проблем, когато децата ни или ние сами, се нуждаем от тях, за да продължим да живеем.

Брошурата, която държите в ръцете си, ще ви осведоми, без претенция за изчерпателност, за наркотиците и тяхното въздействие, за методите на лечение, за законната уредба, за организации, към които може да се обърнете за съвет и помощ. Ще ви напомни и друго. Децата и юношите понякога се чувстват неразбрани и отхвърлени. Тогава имат нужда от вашата подкрепа. Тази брошура ще подчертае и значимостта на вашата роля за предпазването на децата от наркотиците. Вие сте най-близо до младите хора и може да допринесете за ограничаването на проблема.

От вас, родителите и учителите, зависи дали децата ще възприемат света като лошо място за живеене или ще се изградят като личности, способни да отстояват себе си.

Разговаряйте повече със своите деца и ученици.

Тогава и информацията в тази брошура може би ще бъде излишна за вас.

През месец май 2000 година столичният Превантивно-информационен център по проблемите на наркоманиите и Националният център по наркомании проведеха проучване в 20 софийски училища за нивото на познанията, нагласите и употребата на наркотици.

Анкетиран бяха 1200 ученици на възраст между 15 и 19 години.

Получените данни показват, че 27,6 % от учениците в софийските училища поне веднъж в живота си са употребили едно от веществата, посочени в таблицата на съседната страница.

Докосването до наркотиците поне веднъж в живота на всеки трети ученик е сериозен повод за загриженост. Друга обезпокоителна тенденция е все по-ранната възраст при първа употреба. В София 62,3 % от потърсилите лечение са започнали да употребяват наркотик между 15 и 19 години, а за 8,1 % първата употреба е на възраст под 15 години.

	През живота	През последната година	През последния месец
Хероин	2,1	1,1	0,5
Други опиати (морфин, кодеин, лидол, и др.)	1,5	0,8	0,3
Кокаин	3,6	1,6	1,2
Амфетамини	2,0	0,9	0,6
Екстази	2,1	1,2	0,6
ЛСД	1,6	0,8	0,4
Марихуана	24,0	13,7	9,8
Хашиш	6,4	3,2	1,8
Други форми на канабис	8,3	4,6	3,0
Инхаланти	2,1	1,0	0,5
Други	1,7	0,6	0,4

причините

"Защо тийнейджърите употребяват наркотици?"
Отговорът не е еднозначен и категоричен, тъй като и мотивите за употреба са различни, последициите също.

Поради това избрахме представяне на резултати от проучване, проведено през 2000 година сред ученици от софийски училища на възраст от 15 до 19 години.

В две колони са дадени отговори на въпросите "Каква според вас е причината връстниците ви да употребяват дроги?" и "Каква беше причината за първата ви употреба?"

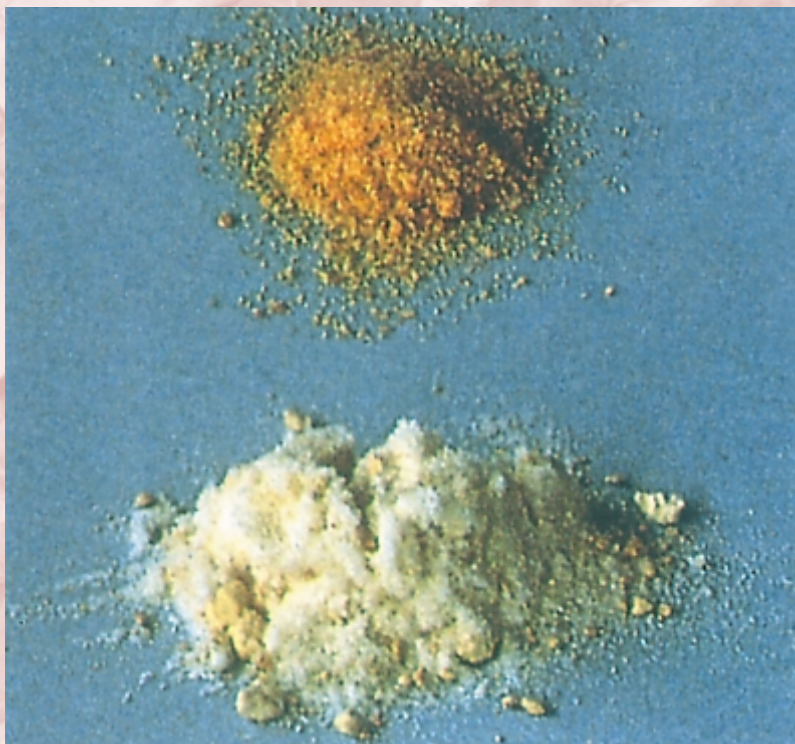
Сборът на процентите надхвърля 100, тъй като въпросите позволяват повече от един отговор.

причините

Причина	Каква е причината връстниците ви да употребяват?	Каква е причината за първата ви употреба?
От любопитство	52,4	63,5
За удоволствие	43,3	42,3
За откъсване от действителността	37,4	9,2
От желание за принадлежност към групата	33,3	1,5
За да се подгиснат собствени проблеми при общуването	32,8	1,2
За да се отстрани психологически стрес	26,5	2,3
Поради самотност	21,2	1,5
От скука	20	5,0
Защото харесват човек или хора, които употребяват дроги	16,7	1,5
Поради стремеж към независимост и изява	13,8	0,8
Поради принуда от други лица	13,4	1,5
Поради лесен достъп до веществата	7,4	3,1
Защото възрастните не харесват това поведение и се скандализират	4,4	1,5
Защото са млади и смятат, че младите хора употребяват дрога	4,0	0,4
Друго	3,5	3,5

- Амфетамини
- Екстази
- Инхаланти
- Кокаин
- Канабис
- ЛСД
- Психоактивни
медикаменти
- Хероин

амфетамини

амфетамини

**Други
названия
Произход**

Амфи, амфитеатър, амфетки, афи, спийд.

Започват да се използват през 20-те години на миналия век. В първите години на използване са предписвани при депресивни състояния и като средство за отслабване, като аерозол против хрема и настинка, за лечение на епилепсия.

**Начин
на приемане**

Най-често се поглъщат като таблетки или капсули, пушат се примесени с тютюн или канабис, вдихват се през тръбичка или навитата на руло банкнота. Рядко се инжектират.

**Пряко
въздействие**

Превъзбуда с усещане за енергичност, бодрост, самоувереност, прилив на сила, дори мощ, бързина и точност на ума, висока инициативност, приповдигнато настроение. Подтискат чувството за умора.

амфетамини

Рискове

Независимо от начина на приемане, ефектът е мощен и настъпва бързо. Големите дози могат да предизвикат безпокойство, колебливост, параноя. Нарушенията в режима на сън и хранене могат да понижат имунитета на организма.

Преки физиологични и психични ефекти

Въздействието продължава около 6 часа. Съпроводено е от:

- Сухота в устата.
- Разширени зеници.
- Повишено кръвно налягане.
- Ускорен пулс.
- Повишена температура.
- Учестено дишане.
- Прилив на енергия.
- Бърза и ясна мисъл, разговорливост, самоувереност, издръжливост.
- Цялостно усещане за благополучие.
- Високи спортни резултати.

амфетамини

Продължителната употреба води до

- ▶ Формиране на психична зависимост, особено при пушене и инжектиране.
- ▶ Безсъние, лесна възбудимост.
- ▶ Загуба на апетит и намаляване на теглото с 10 - 15 кг.
- ▶ Гадене, повръщане, диария.
- ▶ Кожни обриви и инфекции.
- ▶ Повишено кръвно налягане, сърдечна аритмия.
- ▶ Увреждане на мозъчни клетки.
- ▶ Параноично състояние, мании за преследване, депресия, безпокойство, тревожност.
- ▶ Суицидни нагласи.
- ▶ Психотични симптоми, които могат да прераснат в агресия.
- ▶ Халюцинации.

знаете ли, че . . .

Типичната възраст на употреба е младежката. Често стремежът е да се повишат физическите, творчески и интелектуални постижения. Особено популярни са при продължителни купони, танци, при интензивни периоди на работа и обучение.

екстази

екстази

Други названия

Бонбони, гълъбчета, дискобисквити,
„Е“, „M&M's“, пластилинче, ХТС, ябълки.

Произход

Това е вещество от типа на амфетамините, разработено като средство за потискане на апетита, използвано е в психотерапията. През 70-те и 80-те години на миналия век започва да се продава нелегално. През 1985 година е обявен за незаконно вещество.

Начин на приемане

Обикновено се поглъща под формата на таблетки или капсули. Рядко, ако е на прах, се смърка или инжектира.

Пряко въздействие

Усещане за спокойствие и щастие. Чувство за принадлежност към групата.

Рискове

Продължителните танци в младежките клубове, където най-често се приема екстази, водят до обилно изпотяване и обезводняване на организма, което може да предизвика кома или смърт.

екстази

Преки физиологични и психични ефекти

Независимо от начина на приемане, ефектът е много силен и настъпва изключително бързо - около 20 минути след приема и продължава 4 до 6 часа или повече. В отделни случаи въздействието на екстази продължава от 1 до 14 дни след приемането. Води до:

- Ускорен пулс.
- Повишено кръвно налягане.
- Повишена температура.
- Сухота в устата.
- Гадене, загуба на апетит.
- Повишена активност на нервната система.
- Повишена чувствителност към допир и звук.
- Непреодолимо желание за общуване.
- Загуба на чувството за умора.
- Приповдигнато настроение.
- Чувство за принадлежност към групата.
- Прилив на енергия.
- Може да потисне сексуалното желание.

екстази

Продължителната употреба води до

- ▶ Психични затруднения - объркване, депресия, нарушение на съня, силна тревожност, понякога параноидни изживявания.
- ▶ Напрежение в мускулите, неволно стискане на зъби, гадене, замъглени образи, треска, студени тръпки, изпотяване, конвулсии.
- ▶ Ирационално поведение и халюцинации.
- ▶ В зависимост от личностните особености може да формира психична зависимост.

знаете ли, че ...

Въпреки, че не се приема за наркотик, който формира физическа зависимост, някои нови изследвания сочат, че екстази уврежда черния дроб и мозъчните клетки. Когато се приема редовно и продължително може да доведе до старческо оглупяване (сенилна деменция). Други проучвания установяват, че дълготрайната употреба на екстази повишава риска от дълбока депресия и психични заболявания в следващите години от живота.

ИНХАЛАНТИ

ИНХАЛАНТИ

Други названия Това са лакове, бои, лепила, гориво за запалки, лакочистители.

Произход Могат да се закупят свободно.

Начин на приемане Изпаренията на веществата се вдихват от напоена тъкан или от найлонов плик.

Пряко въздействие Предиизвикват еуфория.

Рискове Гърчове, парализи, загуба на съзнание, смърт. Имат бърз и краткотраен ефект, понякога сравним с алкохолно опиване.

Преки физиологични и психични ефекти

- Нарушение на координацията и възможностите за преценка.
- Сънливост, главоболие, или гадене, които траят 1-2 часа.
- Спазм на дихателните пътища и задушаване.
- Нарушение на възприятията или поява на халюцинации.

Продължителната употреба води до

- ▶ Възпаления на ноздрите, чести хреми, обриви около носа и устата.
- ▶ Понижен апетит, намаляване на телното.
- ▶ Увреждания на нервната система.

канабис

канабис

Други названия

Блаженство, ганджа, грас, джанка, джиджи-фил, жожоба, индийски коноп, коз, Мариука, масур, Мери Джейн, трева.

Произход

Родината на **индийския коноп** (*cannabis sativa*) е Китай. Активното вещество е тетрахидроканабинол (THC).

Продуктите на индийския коноп се отличават по процентното съдържание на THC:

Марихуаната е смес от изсушени и нарязани стебла, листа и цъфтящи връхчета. Цветът ѝ е зелен, кафяв или сив.

Ганджата се приготвя от изсушени пъпки и съцветия.

Хашишът се получава от смолата на канабиса. Той е кафяв на цвят и е с многократно по-висока концентрация на THC.

Хашишовото масло е извлек с кафеникав цвят и има най-силно въздействие.

Начин на приемане

Канабисът най-често се пуши чист или след смесване с тютюн в ръчно свити цигари, лула или наргиле. Може да се приема като чай, да се добавя в храната или да се смърка.

канабис

Пряко въздействие

Обща възбуда, повишено настроение, чувство за лекота в крайниците

Рискове

Предизвиква ярки възприятия, повишено само-чувствие и сексуално желание, водещо до рисково поведение. Ефектът на канабиса зависи от вида му, начина на приемане, предишния опит, очакванията на употребяващия и от смесването му с други вещества.

Преки физиологични и психични ефекти

При пушене ефектът продължава от 2 до 4 часа, а при поглъщане от 4 до 12 часа и се изразява в:

- Зачервени очи, разширени зеници.
- Повишено кръвно налягане.
- Ускорен пулс.
- Нарушена координация и забавени реакции.
- Повишен апетит.
- Нарушено чувство за пространствена и времева ориентация.
- Ярки възприятия.
- Нарушение на краткосрочната памет, водещо до разпокъсаност на мислите и изказа.

канабис

Продължи- телната употреба води до

- ▶ Негативни настроения и нагласи.
- ▶ Намалена способност за концентрация.
- ▶ Нарушени волеви процеси.
- ▶ Формиране на психична зависимост.
- ▶ Респираторни заболявания, хронични бронхити и рак на белите дробове.
- ▶ Прекратяването на употребата е придружено с гадене, повръщане, безсъние, раздразнителност.

знаете ли, че . . .

Марихуаната е най-често употребяваният наркотик от младежите. Комбинацията на канабис с алкохол води до замайване, гадене и повръщане.

кокаин

кокаин

Други названия

Бяло, кока, космос, рай, „шампанското“ на дрогите.

Произход

Кокаинът е бял прах, който се извлича от храста кока, разпространен в Централна и Южна Америка. И до днес местни жители дъвчат листата му като тонизиращо средство. Кокаинът започва да се употребява масово в Европа и Северна Америка след края на Първата световна война.

Начин на приемане

Най-често кокаинът се смърка, по-рядко се инжектира, пуши или втрива във венците.

Пряко въздействие

Предизвиква силна възбуда, еуфория, желание за действие, прилив на умствени и физически сили.

кокаин

Рискове

Кокаинът е най-силният естествен психо-стимулант, към който се развива психична зависимость. Приемането на големи дози може да доведе до напрегнатост, тревожност или халюцинации.

Съществува риск от приемане на кокаин, примесен с други вещества, които и сами по себе си са опасни за организма.

Преки физиологични и психични ефекти

Действието на кокаина започва веднага след приемането. Ефектът е краткотраен - от 20 до 60 минути и се изразява в:

- Ускорен пулс.
- Повишено кръвно налягане.
- Разширени зеници.
- Еуфория.
- Потиска чувството за глад и за болка.
- Потиска усещането за умора.
- Повишава сексуалното желание.
- Приповдигнато настроение, повишено самочувствие и желание за контакти.
- Понякога може да се предизвика тревожност, обърканост, остра психоза.

кокаин

Продължителната употреба води до

- ▶ Формиране на силна психична зависимость.
- ▶ Загуба на тегло.
- ▶ Черногодробни увреждания.
- ▶ Белогдробни заболявания.
- ▶ Сърдечно-съдови заболявания, инфаркт, инсульт.
- ▶ Перфорация на носната преграда ако се приема чрез смъркане (ефект на постоянно течащия нос).
- ▶ Раздразнителност и разстройства на съня.
- ▶ Депресия при спиране на употребата.

знаете ли, че . . .

Смесването с други вещества води до по-бързо развиване на зависимость. Кока-колата е патентована през 1885 г. в Атланта, Джорджия, под името "Френско вино кока - идеален нервен и тонизиращ стимулант". Напитката съдържа екстракт от кока до 1906 година, когато в САЩ се приемат първите закони против наркотиците.

ЛСД

ЛСД

**Други
названия**

Билетчета, дракон, жокер, захар на бучки, картон, киселина, микроточки, попивателна хартия, трип, червени звезди, ягоди.

Произход

ЛСД е разработен през 40-те години на XX век и първоначално се използва в психотерапията. През 60-те години е популярен сред хипи-групите като начин за достигане до „трансцендентни“ преживявания.

**Начин на
приемане**

ЛСД се поглъща като малки квадратчета хартия, пропиту с течност, като таблетки или капсули с различна форма и цвят.

**Пряко
въздействие**

Предизвиква халюцинации.

Рискове

В организма бързо се формира толеранс към ЛСД, затова употребяващият скоро се нуждае от по-големи дози. Един от основните рискове, които произтичат от употребата на ЛСД, е невъзможността човек да извършва каквато и да била дейност изискваща концентрация (напр. шофиране).

Преки физиологични и психични ефекти

Ефектът настъпва около 30 минути след приемането, най-силен е между 2-ия и 6-ия час и може да продължи около 12 часа.

Променя начинът на възприемане на реалността като предизвиква:

- Зрителни халюцинации с много интензивни цветове.
- Изкривени образи и "движение" на неподвижни обекти.
- Усещане за "изкривяване" на звука.
- Нарушена ориентация за време и място.
- Разширени зеници.
- Ускорен пулс и повишено кръвно налягане.
- Често потене и обилно слюноотделяне, понякога гагене и повишаване на температурата.
- Резки промени в настроеността - от еуфория до депресия.
- Ако употребяващият е психически нестабилен, ЛСД може да предизвика краткотрайни психотични епизоди и параноидни преживявания.

Продължителната употреба води до

- ▶ Преживявания, описвани като "спомени" за халюцинациите, които могат да доведат до психоза.
- ▶ Шизофрения или дълбока депресия могат да се развият, ако са налице проявени или скрити психични заболявания.
- ▶ Създава слаба психична зависимост.

знаете ли, че . . .

ЛСД не създава физическа зависимост. Употребата му рядко води до смърт. По-вероятно е да се случи инцидент, докато употребителят е под въздействието на халюцинациите.

психоактивни медикаменти

психоактивни медикаменти

Други названия	Дизел, котки, наязгане, хапове. Валиум, Веронал, Глутетимид, Диазепам, Кодеин, Лексотан, Лидол, Омнопон, Паркизан.
Произход	Синтетични медикаменти, разработени за лечение на тревожност, депресия, безсъние или като мускулни релаксанти.
Начин на приемане	Поглъщат се като таблетки и капсули.
Пряко въздействие	Имат успокояващ, релаксиращ ефект.
Рискове	При използване по лекарско предписание те носят малки рискове от проява на странични ефекти като сънливост, отпадналост. Големите дози действат приспивателно. Реакциите са забавени, което създава опасност при шофиране и работа с машини. Инжектирането на стрити таблетки или съдържанието на капсули е много опасно. Може да увреди вените и да доведе до гангрена. Смесването на медикаментите с алкохол или хероин може да предизвика свръхдоза и да завърши с кома или смърт. Най-често се употребяват барбитурати и бензодиазепини.

психоактивни медикаменти

Преки физиологични и психични ефекти

Ефектът при барбитуратите е същият като при употреба на алкохол:

- При малки дози до 150 mg - повишено настроение и загуба на координацията.
- При по-големи дози до 700 mg - интоксикация, затруднения в говора, загуба на контрол върху емоциите, често агресивно поведение.
- На следващата сутрин настъпва махмурлук.

Бензодиазепините понякога се употребяват от младежи зависими от опиати, тъй като усилват ефекта им:

- Отпускат, свалят психологическите бариери, което може да отключи потискана агресивност или да доведе до рисково сексуално поведение.
- Понижават работоспособността.
- Намаляват напрежението и тревожността.
- Създават чувство за спокойствие и релаксация.

психоактивни медикаменти

Продължителната употреба води до

Формиране на силна психична и физическа зависимост. Употребяващият се нуждае от все по-големи дози. Рязкото прекъсване може да предизвика:

- ▶ Резки промени на настроението.
- ▶ Тревожност и пристъпи на паника.
- ▶ Безпокойство.
- ▶ Параноя и агорафобия.
- ▶ Главоболие и гадене.
- ▶ Припадъци и конвулсии.

знаете ли, че . . .

Тези медикаменти би трябвало да се използват само за кратък период от време. Пристрастяването води до неспособност за справяне в нормални ежедневни ситуации.

хероин

хероин

Други названия

Агец, жълто, материал, кафяво, стаф, стафиди, стръв, херинга, херо, херца.

Произход

Разработва се през 19 век като болкоуспокояващо средство. Извлича се след химическа преработка на опиевия мак. Чистият хероин е бял прах, но продаваният на улицата наркотик съдържа значително количество примеси и обикновено е с кафяв цвят.

Начин на приемане

Хероинът може да се смърка, пуши, вдишва при нагряване върху фолио или да се инжектира. Най-разпространено е венозното инжектиране поради бързото въздействие, потрайния и мощен ефект.

Пряко въздействие

Създава чувство за спокойствие, наслада, приповдигнато настроение, еуфория поради блокирането на рецепторите за болка. Понякога предизвиква апатия.

хероин

Рискове

Първите опити с хероин са съпроводени с гагене, повръщане, прилошаване. Тези странични ефекти не се наблюдават след развиване на поносимост. Паралелното приемане на хероин с други наркотици, потискащи централната нервна система (напр. алкохол или различни транквиланти) може да доведе до свръхдоза и смърт.

Преки физиологични и психични ефекти

При приемане на хероин се усеща прилив на топлина, пълно отпускане, облекчаване на болката и стреса. Въздействието зависи не само от чистотата и дозата, но и от моментното състояние, обкръжението и очакванията на консуматора. За развиване на психична и физическа зависимост са достатъчни 10 - 15 опита. От 8 до 24 часа след последната доза се наблюдават симптоми на абстиненция - болки по тялото, треперене, изпотяване, мускулни спазми, учестено дишане, загуба на апетит, безпокойство, нервност. Предозирането може да доведе до изпадане в безсъзнание и кома, спиране на дихателната и сърдечна дейност и смърт.

хероин

Продължителната употреба води до

- ▶ Формиране на силна психична и физическа зависимост.
- ▶ Отслабване на паметта.
- ▶ Загуба на сексуалното желание.
- ▶ Апатия, доминиращи отрицателни емоции.
- ▶ Загуба на апетит и рязко спадане на теглото.
- ▶ Нежелание за живот.

Знаете ли, че . . .

При инжекционното приемане на хероин често се използват общи игли и спринцовки. Това може да доведе до заразяване с хепатит В и С или с вируса на СПИН. Разпространителите на хероин, с цел увеличаване на количеството, винаги прибавят до смесване с други вещества - пудра захар, сухо мляко, кодеин, дори черен пипер, стрита тухла, тебешир, стрихнин, прах за праене, стъклена вата, което може да причини отравяния, увреждане на кръвоносните съдове, смърт.

- Към родителите
- Общуването
- Към учителите
- Марихуаната
- Митовете

драги родители,

Изправени пред толкова сериозен проблем като наркотиците ние несъмнено имаме едно силно оръжие - знанието.

Затова се надяваме, че тази брошура ще ви бъде полезна, като подчертае сериозността на проблема и ви насочи към някои пътища за справяне с него.

В следващите страници ще откриете съвети за общуване с вашите деца по тази болезнена тема.

предучилищната възраст

Товага започва изграждането на отношения на доверие и взаимно зачитане, толкова важни във възрастта на пубертета. Необходимо е да помним, че отношението към някои модели на рисково поведение, като употребата на цигари и алкохол, се формира както от думите ни, така и от нашите постъпки.

към родителите

началната училищна възраст

Това е времето за първите внимателни разговори за рисковете от употреба на наркотици. Трябва да помним и характерното за тази възраст нетърпение на детето да утвърди себе си като самостоятелна личност. За децата в тази възраст често е трудно да оценяват последствията от своите постъпки. За тях са важни "тук" и "сега". Въпреки това, те осъзнават необходимостта от правила и приемат ограничения.

пубертетът

Това е решаващ период, в който трябва да отделите особено внимание на общуването с младежите, за да изградите ценностна система, изключваща наркотиците. Младежите са лесно податливи на разнопосочни влияния, склонни са към рисково поведение. Личността се развива изключително бързо, понякога взривно, с резки промени на емоционалните нагласи - от добра оценка за себе си, за семейството, за приятелския кръг и за училището, младежите хвърлят в несигурност, съмнения и напрежение. "Групата" има съществена роля при изграждане на цялостно отношение към света, определя начина на обличане, музикалните предпочитания, заниманията в свободното време.

към родителите

общуването

- ▶ Бъдете реалисти за възможността вашите деца да бъдат въвлечени в употреба на наркотици.
- ▶ Създайте атмосфера на разговор, в която вие и детето да се чувствате удобно.
- ▶ Бъдете откровени за това, как се чувствате.
- ▶ Изслушвайте внимателно.
- ▶ Бъдете гъвкави, склонни да променяте мнението си и да постигате компромис.
- ▶ Дайте възможност на детето да говори и да аргументира позицията си.
- ▶ Приемайте сериозно идеите и чувствата на децата си.
- ▶ Помагайте им да вземат решения.
- ▶ Не се стремете да наложите своята позиция.
- ▶ Не бъдете нападателни. Не критикувайте постоянно.
- ▶ Не демонстрирайте, че познавате темите, за които нямате достатъчно информация.

към родителите

- ▶ Проявете интерес. Задавайте насочващи въпроси, за да си изясните мнението на детето. Уверете се, че сте разбрали точно какво ви казва.
- ▶ Правете изводи едва след като сте изслушали всичко.
- ▶ Обърнете внимание на съдържанието, а не на начина, по който говори детето.
- ▶ Бъдете внимателни с емоционално наситените изрази. Пазете се от глуми или фрази, които могат да предизвикат тревожност и негативни емоции.
- ▶ Открийте общи теми и мнения.
- ▶ Открийте близки гледни точки, за да постигнете взаимно приемане и разбиране.

към родителите

нашите страхове

"Не искам да бъда лицемер..."

Това, че вие пушите, употребявате алкохол или сте опитвали дрога, не е причина да се откажете да разговаряте откровено с детето си. Напротив - споделете собствения си опит. Няма нужда да създавате идеален образ за себе си!

"Не искам да го "подсещам", той не е чувал за тези неща, а сега ще му стане интересно ..."

Обсъждането на темата не прави от младежа наркоман. Можете да сте сигурни, че той вече е осведомен за наркотиците. Разговорите ще обогатят неговите познания и ще му дадат възможност да разбере вашата гледна точка.

"Не се чувствам удобно в тази роля..."

Няма нищо лошо в това, да споделите с младежа, че се чувствате неудобно. Без съмнение той или тя вече са го усетили. Едно подобно признание ще покаже, че безпокойството ви е породено от естествени притеснения, а не от нещо, което той или тя са направили или казали.

към родителите

грешките

Разговор от позицията на силата

„Седни тук и ме слушай!“.

Императивен тон

„Ти трябва!“; „Ти ще!“; „Недей!“.

Наставление и отричане правото на мнение

„Това, което трябва да направиш, е...“.

Порицание

„Държиш се глупаво!“;

„Другите ще си помислят, че ти...“.

Заплаха

„Ако не престанеш, аз ще...“;

„Само да се прибере баща ти...!“.

Поставяне на "диагноза"

„Грешката при теб е ...“.

към родителите

Незачитане на достойнството

„Ти си едно нищо!“;

„Ти си само един глупак“.

Поучаване

„Ако имаше поне малко разум, щеше...“.

Разпит

„Защо?, Кой?, Кога?, Как?“;

„Разкажи ми!, Признай!“

Риторични въпроси с неблагоприятни отговори

"Ти не би желал, нали?";

„Сигурно си мислиш, че наркотиците
не са проблем, а ... !?“.

към учителите

драги учители,

Вие имате съществена роля за изграждане на личността на учениците, за формиране на техните възгледи и нагласи. Темата за употреба на наркотици естествено вълнува младежите и те очакват както отговор на конкретни въпроси, така и ясна позиция от вас.

- ▶ Не възприемайте наркотиците като тема табу. Проблемът съществува и не трябва да го избягваме.
- ▶ Научете повече за наркотиците, причините за употреба, разпространението им и свързаните с това рискове.
- ▶ Разберете какво се случва в училището, където работите и дали в района се предлагат наркотици. Доброто познаване на обстановката е основа за изграждането на успешен подход към учениците.
- ▶ Разговаряйте по темата с учениците свободно, споделяйте личен опит и собствена позиция, като се вслушвате и в тяхното мнение.

към учителите

- ▶ Не бъдете агресивни. Не поучавайте.
- ▶ Знанията, които ще предадете на учениците, вероятно няма да предпазят всички от употреба на опасни вещества, но ще им помогнат да осъзнаят рисковете.
- ▶ Не игнорирайте дете, за което знаете, че е опитвало или употребява наркотици. В този случай вашата помощ и съвети са още по-необходими.

Трябва да знаем, че:

Провеждането на образователни програми за наркотиците не винаги предотвратява употребата. Безспорно обаче информираниите младежи са по-внимателни в действията си и разговарят по-открито по тази тема.

Отчетливи резултати се постигат за повишаване на средната възраст на първата употреба, за намаляване на инцидентите и за ранна намеса при проблемна употреба.

повече за марихуаната

Много родители и учители не се колебят да разговарят с младежите за наркотици като кокаин или хероин, но се затрудняват при обсъждане на темата "марихуана". Докато доводите против твърдите наркотици са категорични, за марихуаната погрешно се смята, че не е от същата категория. Нещо повече, някои родители са опитвали марихуана, без това да доведе до трайни вреди. Ако искрено обсъдите с детето си вашия опит, то ще оцени това. Когато вижда, че и вие допускате грешки, по-лесно ще възприеме посланията ви.

Повечето тийнейджъри вярват, че марихуаната е безвредна. Но тя е известна като "врата" към твърдите наркотици. Несъмнено употребата на марихуана създава приятелска среда и общо предразположение за преминаване към по-силни и опасни наркотици. Рядко употребата на дрога започва с инжектиране на хероин или смъркане на кокаин.

повече за марихуаната

Тема, която е добре да обсъдите с младежите:

- ▶ Какво представлява марихуаната и какъв тип зависимост формира?
- ▶ Защо употребата на марихуана е забранена от закона?
- ▶ Какви са източниците на тяхната информация за марихуаната - приятели, медии, училище, специализирана литература?
- ▶ Провежда ли се в училището им обучение относно наркотиците как го оценяват?
- ▶ Какво повече биха искали да знаят за марихуаната и последствията от употребата ѝ?
- ▶ Филми, книги, музика, публикации, които показват марихуаната в добра светлина.
- ▶ "Позитивните" нагласи спрямо употребата на марихуана сред приятелската среда и връстниците.
- ▶ Натискът от връстниците и "групата" в полза на употребата на марихуана и схващането, че това допринася за утвърждаване в приятелската среда.

повече за марихуаната

Ето най-често срещаните "позитивни" твърдения, използвани от младежите при разговор за марихуаната и възможните отговори.

Марихуаната не е по-вредна от обикновените цигари

Дългогодишната употреба на тютюн сериозно уврежда здравето и причинява смъртта на много хора, докато ефектите от продължителна употреба на марихуана все още не са изследвани. Сигурно е обаче, че марихуаната уврежда способността за концентрация, краткосрочната памет и волевите процеси. Употребяващите обикновено не са пълноценни в работата и при обучение, чести са злополуките при шофиране или работа с машини. Продължителната употреба на марихуана може да причини рак на белите дробове, както и тютюнопушенето.

Марихуаната не формира зависимост

Марихуаната наистина не формира физическа зависимост, но продължителната употреба създава психична зависимост и води до промени в обичайното психично функциониране. Продължителното пушене на "трева" предизвиква депресия, както и т.нар. амотивационен синдром - загуба на желание да се извършва каквото и да било и неспособност да се изпълняват елементарни задачи.

Марихуаната е легализирана в други страни

Това твърдение най-често се отнася за Холандия. Марихуаната

повече за марихуаната

представлява незаконен наркотик според законодателствата на всички държави и легализацията ѝ не е допусната никъде. Холандското законодателство позволява употребата на марихуана в точно определени и строго контролирани кафенета, където достъп е позволен само за лица над 18 години.

Не е вярно, че който пуши марихуана, преминава към употреба на героин

Разбира се, пушенето на марихуана в никакъв случай не предполага задължително преминаването към употреба на героин. В най-честия случай обаче, младите хора употребяват марихуана в рамките на специфични групи, където употребата на различни наркотици е нещо естествено. В подобна среда достъпът до всякакъв вид дрога е по-лесен, а вероятността върху младежа да бъде оказван натиск да употребява е по-голяма.

Употребата на марихуана помага при преодоляване на проблемите и утвърждаване в приятелската среда

Всеки много внимателно трябва да прецени до каква степен държи да бъде част от съответната група и какво точно го свързва с хората в нея.

митовите

Поради липсата на пълна и достоверна информация отношението ни към проблемите, свързани с разпространението и употребата на наркотици, често е повлияно от неточни схващания и стереотипи. Тази глава ще ви помогне да се ориентирате в тях, за да избегнете погрешни или прибрзани изводи.

Нещо не е наред при младежите, които вземат наркотици!

Много от младите хора приемат употребата на наркотици за нещо нормално, за забавен експеримент или просто за да преодолеем задръжки.

Дилърите са виновни, че младежите вземат наркотици!

Истината е, че по-често млади хора получават малки дози наркотици от приятели, познати, по-големи братя и сестри или от наркомани, които продават, отколкото от дилъри.

Всички, които взимат наркотици, извършват престъпления, за да си набавят пари!

Вярно е, че не малко от младежките престъпления имат връзка с наркотиците. Въпреки това, повечето млади хора, които употребяват наркотици, не биха извършили престъпление.

Всички наркотици са много скъпи!

Цената на наркотик, особено когато се подели между приятели, може да бъде по-ниска дори от стойността на една вечер в дискотека.

митовете

Употребата на наркотици е характерна само за определени групи!

Употребяващи наркотици има във всяка социална и етническа група.

От първото опитване на хероин и кокаин човек се пристрастява!

Малка част от тийнейджърите наистина се "закачат". Нужно е време за изграждане на зависимост към наркотиците, въпреки че при кокаина и хероина процесът е много по-бърз.

Ако ги сплашим, ще ги спрем!

Това е погрешна позиция! Често забраните провокират интерес, а и немалко младежи споделят неправилното убеждение, че някои наркотици (напр. канабисът) са безобидни. Доказано по-ефективни са положителните послания.

Ако им посочим всички факти, ще ги спрем!

Младите хора имат нужда от точна информация, но само това не е достатъчно, за да предотврати опасността. Въпреки това наш дълг е да ги осведомим за всички възможни последици и рискове.

Експериментирането е еднозначно на наркомания!

Една цигара марихуана не превръща младежа в наркоман! Прибързаното поставяне на подобен етикет може дори да навреди.

митовете

Всички, които вземат наркотици ще умрат!

Мнозина опитват наркотици, някои от тях употребяват често, но внимателно, без да получат фатални увреждания.

Полицията е виновна, че има проблем с наркоманията!

Основният проблем е в нарастващото търсене на наркотици, дължащо се на сложен комплекс обществени фактори. Полицията работи за ограничаване на предлагането и производството на наркотици, но сама не може да се справи с проблема. Ефективното му решаване в голяма степен зависи от осъществяването на превантивни програми с участие на родителите, учителите и на цялото общество.

Легализацията е решение на проблема!

Легализацията на наркотиците широко се дискутира по света, но не е възприета в нито една страна. Отсъстват убедителни доказателства, че подобна стъпка снижава нивото и намалява вредите от употреба на наркотици.

Твърдите наркотици са лоши, а меките - добри!

Деленето на наркотиците на твърди и меки е твърде условно и не е възприето в медицинска литература и от международното законодателство. Фактът, че различните наркотици причиняват различни вреди, не ги прави повече или по-малко опасни.

- Признаците
- Внимание
- Лечението
- Кризата

признаците

Често отсъстват ясни симптоми и признаци за употреба на наркотици, понякога дори поведението и външният вид могат да бъдат подвеждащи.

Ето защо в много случаи сме затруднени в ранното разпознаване.

- ▶ Нямаме възможност за наблюдение непосредствено след употребата.
- ▶ Популярните "атрибути" като хартия за цигари, алуминиево фолио или игли и спринцовки са свързани с употребата само на някои наркотици.
- ▶ Употребата на наркотици се прикрива, като се използват множество лесно достъпни средства, напр. канпки за разширяване на зениците или противвъзпалителни канпки за очи.

По-долу са изброени някои възможни симптоми и признаци при употреба на психоактивни вещества. Много от тях са нормални за пубертета прояви и поради това, разглеждането им винаги трябва да бъде в контекста на конкретна ситуация.

- ▶ Бягства от училище, загуба на интерес към приятелската среда или хобито.
- ▶ Поява на нова приятелска компания от по-големи младежи или

признаците

- на приятели, употребяващи наркотици.
- ▶ Промени в настроението, необичайни избухвания, отпадналост или раздразнителност.
- ▶ Прекалена умора без видима причина.
- ▶ Незаинтересованост от външния вид.
- ▶ Болки или обриви около устата или носа.
- ▶ Липса на апетит.
- ▶ Разширени или свити зеници, които се прикриват със слънчеви очила.
- ▶ Увеличаване на дневните разходи или заемане на пари.
- ▶ Кражби на пари или вещи.
- ▶ Използване на присъщия нарко-жаргон.

Това е общ комплекс от признаци, които могат да се проявят при употребата на повечето вещества. Ето някои от специфичните признаци при употребата на определени видове наркотици:

- ▶ При **хероин** или други опиати - сънливост и отпуснатост, бавен говор, бледа и влажна кожа, свити като точки зеници. При продължителна употреба и поява на зависимост се наблюдава ясно изразена абстиненция.

признаците

- ▶ При **канабис** - в зависимост от обкръжението и предварителната нагласа употребата може да предизвика повишено настроение с характерен смях, който изглежда безпричинен, необичайна приказливост и енергичност (когато се употребява в компания) или сънливост и отпуснатост (когато употребяващият е сам). При пушене на канабис се отделя силна и специфична сладникава миризма, напомняща мириса на запалена полуизсърнала трева. За разлика от повечето психоактивни вещества, канабисът повишава апетита.
- ▶ При употреба на **медукаменти** - специфичен признак за употребата на психоактивни медукаменти са нарушенията на паметта и липсата на спомени за периодите на въздействие на наркотика.
- ▶ При употреба на **халюциногени** - слухови, зрителни халюцинации и халюцинации за допир. Употребилният вижда, чува или усеща несъществуващи неща. Тези възприятия могат да се повтарят и продължително време след последната употреба на веществото.
- ▶ При употреба на **амфетамини**, екстази и други стимуланти - необичайна активност, продължителна физическа

признаците

издръжливост и загуба на чувство за умора и на необходимост от сън, последвани от продължителен период на физическо и психическо изтощение. За разлика от опиатите, стимулантите предизвикват разширяване на зениците.

- ▶ **Инхаланти** - завален говор, залитане, нарушен мисловен процес. Признаците са сходни с тези при употреба на алкохол, но се наблюдават характерни обриви около устата или носа. При вдигане на летлив разтворител това може да се долови от дъха на употребилния. Не са редки и следите от лепило или боя по дрехите и кожата.
- ▶ Могат да се имат предвид и някои косвени признаци за употреба на наркотици. Такива са частиците от растения, прахчета, таблетки, ампули, капсули... Все пак по-вероятно е да се намерят следи от употреба, а не наркотици като например - игли и спринцовки, лули, ръчно свити цигари, пакетчета лимонтузу, фолио, капачки или лъжички опушени отдолу (използват се при приготвянето на хероин) и др.

Внимание

Как да постъпите ако предполагате, че детето употребява наркотици?

- ▶ Запазете спокойствие и преценете фактите. Не се поддавайте веднага на страховете си.
- ▶ Не прибързвайте с крайни несправедливи оценки. Неоснователните обвинения ще обидят младежите.
- ▶ Не се изолирайте. Обсъдете проблема с други родители или с учителите. Споделете информация и опит.
- ▶ Не прибързвайте с тежък разговор за опасностите от употребата на наркотици.
- ▶ Поговорете с младежите и се вслушайте внимателно в това, което ще ви кажат. Споделете и своите опасения. Уверете ги, че сте готови и за следващи разговори.
- ▶ Разграничавайте фактите от многобройните митове за употребата на наркотици.
- ▶ Ако откриете съмнителни вещества или предмети, обърнете се към раздела с видовете наркотици и начините на употреба, за да не направите погрешен извод.
- ▶ Обърнете се за компетентен съвет и помощ към посочените в последния раздел организации.

Внимание

Уринните тестове

За откриване на употребата на наркотици е възможно да използвате уринни тестове, които се продават свободно в аптеките.

Тестовете са различни за различните видове наркотици. Важно е да знаете, че те **не дават** информация за продължителността и честотата на употреба на наркотика. Затова тестът не може да замени разговора с младежа!

Следи от **маришуана** могат да бъдат открити с подобен тест до месец след последната употреба, за **опиатите** този срок е до една седмица, а за **стимулантите** - максимум 1-2 дни. Тестовете могат да се направят у дома, но за предпочитане е консултация със специалист.

Внимание

Как да постъпите, ако откриете, че детето ви употребява наркотици?

Това е огромен стрес за всеки родител и поставя отношенията с детето в свършено нова ситуация.

- ▶ Опитайте се да разберете какво е подтикнало младежа да опита наркотик и как той самият оценява ситуацията.
- ▶ Изяснете какви наркотици взема.
- ▶ Изяснете начините на приемане на наркотици, за да обсъдите заедно съпътстващите рискове.
- ▶ Споделете откровено вашата загриженост.
- ▶ Уверете го, че приемате неговата позиция, макар да не я споделяте.
- ▶ Уверете го, че винаги може да разчита на вашата подкрепа за справяне с проблема.
- ▶ Обсъдете възможните начини за изход от кризата.
- ▶ Не се заемайте с този проблем сами. Потърсете компетентен съвет и подкрепа.

кризата

Как да реагираме, ако намерим младежа в безсъзнание от свръхдоза или от отравяне с примеси в наркотика?

- ▶ Запазете спокойствие!
- ▶ Обадете се на Бърза помощ - **тел. 150**. Дайте възможно най-пълна информация за състоянието му и попитайте какво трябва да правите докато пристигне екипът.
- ▶ Не му давайте никакви лекарства преди пристигане на лекарския екип.
- ▶ Не му давайте никакви течности.
- ▶ Отворете широко прозорците, за да осигурите чист въздух.
- ▶ Поставете го да легне на твърдо и го обърнете на една страна, за да не се задуши, ако повърне.
- ▶ Ако се налага и сте подготвени, направете изкуствено дишане.
- ▶ Ако има гърчове, не го местете и не се опитвайте да го съвестявате. При възможност само обърнете главата му настрани, за да предотвратите задавяне.
- ▶ Най-често припадъкът преминава за няколко минути и без външна намеса. Въпреки това потърсете медицинска по-

кризата

мощ, защото може да се повтори.

- ▶ Можете да поставите мек предмет (сгънатата кърпа, гумен маркуч) между зъбите, за да не си прехапе езика.
- ▶ Понякога се налага да му "извадите" езика. Направете го с кърпа.
- ▶ Ако е възбуден или халюцинира, изолирайте го от предметите, с които би могъл да нарани себе си или околните.

лечението

Лечението на зависимостите е нелек и продължителен процес. Съвременните лечебни подходи са разнообразни, но общото за всички добри лечения е съчетаването на психологическа и психосоциална помощ, подходяща медикация, достатъчно дълга рехабилитация и подкрепа след спирането на употребата.

Важно е да се знае, че от медицинска гледна точка преодоляването на симптомите на абстиненция не представлява проблем и в контролирани от лекар условия може да протече успешно за кратък период от време - 10 - 20 дни. Много по-голямо предизвикателство за лекарите и психолозите е да подпомогнат мотивацията за промяна у зависимия човек по време на лечението, както и да се справят с риска от рецидив. Ето защо добрата и продължителна психосоциална подкрепа е задължителна за успешното протичане на което и да е лечение.

ДОЛЕЧЕБНИ ПРОГРАМИ И ПОДХОДИ

Съществуват успешни методи, които подпомагат мотивацията за промяна и подкрепят здравословното поведение преди да се започне лечението на зависимостта. Такова е например мотивационното интервюиране, което

лечението

представлява специална психологическа техника, подкрепяща решението за промяна. Съществено значение в тази посока имат програмите, провеждани в общността на активно употребяващите, които информират и образоват относно рискове за здравето (напр. предпазване от предозиране, опасност от заразяване с кръвнопреносими инфекции и пр.). Тези програми мотивират за лечение и подпомагат достъпа до лечебни служби, като така намаляват разпространението на вируса предизвикващ СПИН, както и на хепатит В и С.

ДЕТОКСИФИКАЦИЯ

Детоксификацията представлява началото на лечебния процес и цели намаляване на тежестта на абстиненция при прекратяване на употребата на психоактивно вещество. Тя може да бъде проведена със заместващ опиат или чрез друго подходящо противоабстинентно лечение, както и с алтернативни методи - акупунктура, ултрабързи методи и др. Етапът на детоксификация продължава между 10 и 20 дни.

Детоксификацията се провежда и контролира от лекар, като успехът ѝ е по-сигурен, ако се съчетае с психосоциална подкрепа.

лечението

ПРЕВЕНЦИЯ НА РЕЦИДИВА

За да бъдат устойчиви резултатите от детоксификацията, необходимо е контактът с лекуващия екип да продължи и след прекратяване на употребата. Тогава въздействието е предимно психологическо, подкрепящо позитивните промени. Това помага за овладяване на ситуацията, която могат да бъдат повод за връщане към употребата.

ДЪЛГОСРОЧНА РЕХАБИЛИТАЦИЯ

Рехабилитационните програми имат за цел стабилизирание на личността, промяна на уменията и навиците, за да не се допусне възобновяване на употребата.

Те могат да се извършват без прием на вещества в терапевтичните общества (комунити) и групите за самопомощ или с приемане на поддържащо вещество.

Терапевтични общества (комунити)

Те представляват затворена структура, най-често пространствено отделена от обществото, организирана на доброволен принцип на живот, работа и обучение, в която младият човек се учи отново как да се справя с проблемите си без наркотици. Комунитите могат да бъдат създадени и да

лечението

функционират по различни принципи - светски и религиозни, смесени и само мъжки или женски, с много строг, умерен или либерален режим. Общо за тях е, че пресъздават един умален модел на обществото, в който в сигурна и подкрепяща обстановка зависимият младеж се връща към нормални взаимоотношения, приучава се отново да се труди и да поема социални отговорности. Препоръчва се животът в комуната да продължи не по-малко от шест месеца, но не повече от 24 месеца.

Критериите за приемане в комуната са:

- Наличие на доказана зависимост от наркотици.
- Няколкократно неуспешни опити за лечение.
- Преустановяване приема на наркотик преди постъпване в комуната.
- Устойчива лична мотивация за отказ от приемане на наркотици.
- Липса на тежки психиатрични заболявания (има специализирани комунити за лечение на такива пациенти).

В комунитите са забранени приемът на психоактивни вещества, вкл. алкохол, насилието и сексът. Основен метод на работа са груповите сесии и дискусии, а решенията за управлението на комуната се взимат с консенсус.

лечението

В България участието в долечebни и рехабилитационни програми на зависими или злоупотребяващи с наркотични вещества лица е регламентирано с Наредба на Министерството на здравеопазването от 20.12.2000 г., обнародвана в ДВ, бр.1/2001 г.

Групи за самопомощ

Те се основават на доброволно участие и подкрепа от равни. Създават се и се ръководят от бивши употребяващи, без участие на професионалисти или с минимална помощ от тях. В тези групи хората, които са прекратили употребата на вещества, си оказват взаимна подкрепа и живот, свободен от вещества. Най-разпространени са групите "Анонимни наркомани", по подобие на популярните по света групи "Анонимни алкохолици".

Заместителна (субституираща) терапия

Тя се прилага при хора с тежка зависимост към опиати, които са правили неколkokратни, но безуспешни опити за лечение. Най-често като заместител се използва веществото метадон. В България се прилага метадонова програма, но има и програми, използващи веществата - бупренорфин, LAAM, дихидрокодеин и др. Заместителят се

лечението

приема под медицинско наблюдение след лекарско предписание. Обикновено медикаментът се приема през устата веднъж дневно без да причинява ефект на "надрусване". По този начин се прекратяват рисковите практики на употреба - инжектиране, прием на вещества с неясен произход и количество, необходимост от набавяне на големи суми за наркотици. Лечението подобрява физическото и психичното състояние, но също така и редица нарушени социални отношения - възобновяват се връзките в семейството, обучителните и професионалните умения и спада криминалната активност. Редовното посещаване на лечебната служба, която предоставя метадон, дава възможност за получаване на психосоциална подкрепа, включване в групи за самопомощ, допълнителни грижи за здравето.

- Законът
- Полицията
- Правна терминология
- Медицинска терминология
- Жаргон
- Организации

Трябва да знаем, че употребата на наркотици често възвлича младежите в действия, за които се носи наказателна отговорност.

Според **Закона за контрол върху наркотичните вещества и прекурсорите** (*Държавен вестник, бр. 30/1999 г.*) веществата се разделят в четири групи:

	Описание	Вещества
Първа	Растения и вещества с висока степен на риск за общественото здраве, забранени за прилагане в медицината	Канабис (марихуана), листа от кока, опиум, хероин, амфетамин и др.
Втора	Високорискови вещества, които имат и медицинско приложение	Опиати (кодеин, морфин, пентидин - лидол, метадон), кокаин, трихексилфенидил (паркизан), фентанил, глутетимид и др.
Трета	Рискови вещества	Фенобарбитал, диазепам, медазепам (рудотел), бромазепам (лексотан) и др.
Четвърта	Прекурсори (химически вещества, които се използват за производство на наркотични вещества)	Оцетен анхидрид, прекурсори за производство на амфетамини

Нарушенията и предвидените наказания за производство, притежание и разпространение на наркотични вещества и прекурсори са описани в Наказателния кодекс на Република България.

Чл. 354а.

Алинея 1. Който без надлежно разрешително произведе, преработи, придобие, разпространява, съхранява, държи, превозва или пренася наркотични вещества или техни аналози, се наказва за високорискови наркотични вещества с лишаване от свобода от десет до петнадесет години и глоба от сто хиляди до двеста хиляди лева, и за рисков наркотични вещества - с лишаване от свобода от три до петнадесет години и глоба от десет хиляди до сто хиляди лева. Когато предмет на престъплението са прекурсори или съоръжения и материали за производството на наркотични вещества, наказанието е лишаване от свобода от три до петнадесет години и глоба от петдесет хиляди до сто и петдесет хиляди лева.

Алинея 2. Ако деянието по предходната алинея:

1. има за предмет вещества в големи размери;

2. е извършено от две или повече лица, сговорили се предварително;
3. се отнася за вещества, които се разпространяват сред повече от две лица или на публично място, или в района на учебно заведение, обществено или казарма на разстояние до 250 м от прилежащите им терени;
4. е извършено от лекар, фармацевт, възпитател, преподавател, ръководител на учебно заведение или длъжностно лице в местата за лишаване от свобода;
5. е извършено повторно, наказанието е лишаване от свобода от петнадесет до двадесет години и глоба от двеста хиляди до триста хиляди лева за високорискови наркотични вещества, и лишаване от свобода от десет до двадесет години и глоба от петдесет хиляди до сто и петдесет хиляди лева - за рисков наркотични вещества.

Алинея 3. Не се наказва лице, което е зависимо от наркотични вещества или техни аналози, ако количеството, което придобива, съхранява, държи или пренася, е в

законът

размери, сочещи, че то е предназначено за еднократна употреба.

Алинея 4. Отменена - ДВ, бр. 21 от 2000 г.

Алинея 5. Който наруши правила, установени за производство, придобиване, пазене, отчитане, отпускане, превозване или пренасяне на наркотични вещества, се наказва с лишаване от свобода до пет години и глоба от хиляда до пет хиляди лева, като съдът може да постанови и лишаване от права по чл. 37, точки 6 и 7.

Алинея 6. В случаите по ал. 1 до 3 предметът на престъплението се отнема в полза на държавата.

полицията

Полицейските служители са длъжни да работят за ограничаване на производството, разпространението и предлагането на наркотични вещества и да разкриват престъпления, свързани с наркотиците.

Практиката у нас и по света показва, че успех в това изключително трудно начинание се постига само ако специализираните полицейски органи работят в постоянно сътрудничество с гражданите и обществото. При голяма част от разкритите престъпления свързани с наркотици се работи по сигнали, подадени от граждани.

Всеки, който не е безразличен към проблема, може да помогне!

Какво може да направите ако имате информация за:

- ▶ отглеждането на канабис или опиумен мак;
- ▶ за производството на синтетични наркотици;
- ▶ за трафик и продажба на наркотици;
- ▶ за заведения, където се предлага дрога;
- ▶ за места, където постоянно могат да бъдат срещнати разпространители на дрога.

Не се опитвайте да решавате проблема сами. Обърнете се към органите на МВР, като предоставите максимално точна и конкретна информация за място на престъплението и за отличителни белези на извършителя.

полицията

Има няколко възможности:

- ▶ Позвънете на телефон **166**. Там служителите приемат генощно информация и сигнали на граждани, при гарантирана анонимност.
- ▶ Уведомете дежурните служители в най-близкото РПУ.
- ▶ Потърсете районния полицейски инспектор в приемната.
- ▶ Позвънете на специално откритите телефони на полицията за сигнали свързани с наркотиците **(02/9827-8642, 02/9827-3115 за София)**.
- ▶ Уведомете писмено (анонимно или не) началника на сектор "Наркотици" към криминално направление на най-близкото РПУ.
- ▶ Свържете се с Дирекция "Пресцентър и връзки с обществеността" на МВР, отидете в приемната или телефонирайте на **02/982-2212, 02/988- 5239 за София**.

Полицейските служители са длъжни да приемат Вашия сигнал и по-късно да Ви уведомят какво е направено във връзка с подадената информация. Ако не сте удовлетворен от отговора уведомете Дирекция "Пресцентър и връзки с обществеността" на МВР или подайте жалба.

правна терминология

Основни понятия по смисъла на Закона за контрол върху наркотичните вещества и прекурсорите са следните:

АНАЛОГ - всяко вещество, което не е включено в приложенията към „Закона за наркотичните вещества и прекурсорите“, но има сходен химически строеж с някое наркотично вещество и предизвиква аналогично действие върху човешкия организъм.

НАРКОТИЧНО ВЕЩЕСТВО - всяко природно и синтетично вещество, което може да предизвика състояние на зависимост и има стимулиращо или депресивно въздействие върху централната нервна система, предизвиква халюцинации или нарушения на двигателната функция, мисловната дейност, поведението, възприемането и настроението, както и други вредни въздействия върху човешкия организъм.

НЕЗАКОННО ПРЕРАБОТВАНЕ - действия, в резултат на които се извършва разделяне и рафиниране на наркотични препарати за усилване на упойващото им действие, напр. приготвяне на разтвор от опиум с изпол-

правна терминология

зване на оцетен анхидрид, се приема за производство и преработване.

НЕЗАКОННО ПРИДОБИВАНЕ - купуване, получаване в замяна, даване в заем или подаряване, присвояване на намерени наркотични вещества. За придобиване се счита и събирането на диворастящи растения, съдържащи наркотични вещества.

НЕЗАКОННО СЪХРАНЯВАНЕ - всяко умишлено действие, свързано с местонахождението на веществата в собственост на виновния - у него, в дома му, в скривалище и на други места.

РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА НАРКОТИЦИ - възмездно или безвъзмездно предаване на наркотични вещества на друго лице, като собственост или за съхранение.

ЦЕЛ НА РАЗПРОСТРАНЕНИЕТО - наличие на цел могат да сочат следните факти: разпространение, производство, придобиване, съхраняване, превозване, пренасяне, купуване в големи количества на наркотични вещества от лице, което не ги употребява.

медицинска терминология

АБСТИНЕНТЕН СИНДРОМ - комплекс от телесни и психически болезнени прояви, които се развиват в резултат на липсата на наркотично вещество.

ДЕВИАНТНОСТ - поведение, отклоняващо се от социално приемливите норми.

ДЕТОКСИФИКАЦИЯ - лечение за преодоляване на физическата зависимост и на специфичните явления, съпътстващи отказването, т. е. лечение на абстинентния синдром.

ЕКСПЕРИМЕНТИРАНЕ - единична употреба (опит) на психоактивно вещество. В периода на експериментирание няма формирана зависимост към веществото.

ЗАВИСИМОСТ - психични и/или физиологични белези и симптоми, предизвикани от постоянна или периодична употреба на вещество, при което тялото и психиката привикват с него. Веществото става необходимо за функционирането на организма, а непреодолимото желание за приемане на дрогата е най-характерният признак на зависимостта.

медицинска терминология

ЗЛОУПОТРЕБА С НАРКОТИЧНИ ВЕЩЕСТВА - употреба на наркотични вещества, която се отразява негативно на здравето и социалното функциониране.

НАРКОМАНИЯ - болестно разстройство, възникнало в следствие на създадена зависимост към психоактивни вещества. Включва непреодолимо желание за прием на веществото, физиологични прояви на зависимост и редица психо-социални промени.

ПРЕДОЗИРАНЕ (СВРЪХДОЗА) - състояние на временна загуба на съзнанието и/или основни жизнени функции, като дишателна и сърдечна дейност. Настъпва при приемане на по-висока от поносимата от организма доза.

ПСИХИЧЕСКА ЗАВИСИМОСТ - характеризира се основно с непреодолимо желание за нов прием на веществото. При неговата липса настъпват общо безспокойство, напрежение, агресивност, безсъние, раздразнителност, честни промени на настроението, депресия.

РЕМИСИЯ - период на въздържане от употреба на вещество.

РЕЦИДИВ - възобновяване на редовната употреба.

медицинска терминология

СУБСТИТУИРАЩА И ПОДДЪРЖАЩА ТЕРАПИЯ - дългосрочно лечение със законно произведени препарати, с цел корекция на телесни, психични и поведенчески разстройства, както и за ограничаване на здравните и социалните щети, от злоупотребата с наркотични вещества.

ТОЛЕРАНС - резултат от повтарящата се употреба, при която организмът се адаптира към веществото и се нуждае от по-голямо количество за постигане на желания ефект.

УПОТРЕБА - приемане на психоактивни вещества в малки количества, за непродължително време, най-често от любопитство или за забавление.

ФИЗИОЛОГИЧНА ЗАВИСИМОСТ - телесни белези и прояви на необходимост от редовен прием на веществото. При спиране на приема му възникват специфични симптоми, в зависимост от вида на веществото.

жаргон

При работата с младежи в областта на наркоманиите познаването на присъщия им жаргон подпомага конкретната ни дейност. Тук са представени най-често употребяваните жаргонни думи. Речникът е съставен след проучване в София през лятото на 2001 година.

АДЕЦ	хероин	ВДИГАНЕ	изпитване на действието на приетия наркотик
АМФЕТКИ, АМФЕТИ, АМФИТЕАТЪР, АМФИ	амфетамини	ГАНДЖА	марихуана
АТОМНА БОМБА	марихуана + хероин	ГОЛЕМИЯТ "Н"	хероин
АФИ	амфетамини	ГОТВЕНЕ	приготвяне на наркотичното вещество за употреба
БАРБС	барбитурати	ГРАС	марихуана
БИЛЕТЧЕТА	ЛСД	ГЪЛЪБЧЕТА	екстази
БЛАЖЕНСТВО	марихуана	ГЪРНЕ	марихуана
БОНБОНКИ	екстази	ДА РИТНА	предозизане
БРАКОНИЕР	полицай под прикритие	ДЕСЯТКА	наименование на доза хероин
БХАНГ	хашиш	ДЖАНКА	марихуана
БЪЛГАРСКОТО LSD	паркизан	ДЖЕЙ	марихуана
БЯЛО	кокаин	ДЖИНДЖИФИЛ	марихуана
ВАРКА	хероинов разтвор, който се приготвя от останалото в капачката и филтрите след приготвяне на дозата в нея	ДЖОЙНТ	цигара с марихуана
		ДИЗЕЛ	транквиланти

жаргон

ДИСКО-БИСКВИТИ	екстази	КОКТЕЙЛИ	смес от няколко вида наркотици
ДРАКОН	ЛСД	КОСМОС	кокаин
ДРУСАН ДЖОЙНТ	цигара с марихуана и стрититаблетки с психоактивни вещества	КОТКИ	таблетки когеин и когтерпин
"Е"	екстази	КУКА	полицай
ЖОЖОБА	марихуана	КУКЛИ	метагон
ЖОКЕР	ЛСД	ЛЕЙДИ	кокаин
ЖЪЛТО	хероин	M&M'S	екстази
ЗАКАЧАМ СЕ	развиване на зависимост към определен наркотик	МАКОВИНА	отвара от изсушени макови глави
ЗАХАР НА БУЧКИ	LSD	МАРИЙКА	марихуана
ИНДИАНСКО СЕНО	марихуана	МАСУР	марихуана
ИНДИЙСКИ КОНОП	марихуана	МАТЕРИАЛ	хероин
КАРТОН	ЛСД	МЕД	метагон
КАФЯВО	хероин	МЕДЕЦ	метагон
КИСЕЛИНА	ЛСД	МЕРИ	марихуана
"КОД ПЛЮС ГОТ"	когеин + глутетимид	МЕРИ ДЖЕЙН	марихуана
КОЗ	марихуана	МЕТО	метагон
КОКА	кокаин	МИКРОТОЧКИ	ЛСД
		МОРКОВ	морфин
		"Н" (EICH)	хероин

жаргон

НАДРУСВАНЕ	изпитване на действието на приетия наркотик	ПУСКАНЕ	прекратяване действието на наркотика
НАПЕРКАН	човек, който е употребил амфетамини	РАЙ	кокаин
НАЯЖДАНЕ	употреба на таблетки (барбитурати или др.)	РОК	кокаин
НЕБЕСЕН ПРАХ	кокаин	"С"	кокаин
НОСЕНЕ	времето, през което се усеща действието на наркотика	САС	марихуана
ПЕТИЦА	наименование на доза героин	СИНИ КУРШУМИ	амитал
ПЕТНАЙСКА	наименование на доза героин	СИНИ НЕБЕСА	ЛСД
ПЛАСТИЛИН	хашиш	СИНЯ МЪГЛА	ЛСД
ПОДДЪРЖАЩО	метагон	СМОЛА	героин, хашиш
ПОЛОВИНКА, ЧЕТВЪРТИНКА	доза вещество	СПИДЯСАЛ	човек, който е употребил амфетамини
ПОМПА	спринцовка	СПИЙД	амфетамини
ПОМПАМ СЕ	инжектиране на наркотик	СПИЙДБОЛ	героин + кокаин
ПОПИВАТЕЛНА ХАРТИЯ	ЛСД	СТАФ	героин
ПОСТА	място, на което се продават наркотици	СТАФИДИ	героин
		СТРЪВ	героин
		СУПЕРТРЕВА	марихуана + ЛСД
		ТРЕВА	марихуана
		ТРИП	ЛСД
		ТРИПКАРТОН	ЛСД

жаргон

УДАР	еуфорията, която се изпитва при приемане на наркотично вещество	ШМЪРКАЛО	амфетамини
ХАП	екстази	ШПРИЦ	спринцовка
ХАПОВЕ	таблетки	ЯБЪЛКИ	екстази
ХАРИ	героин	ЯГОДИ	ЛСД
ХАШ	хашиш	ЯДЕНЕ	инжектиране на наркотик
ХЕРИНГА	героин		
ХЕРО	героин		
ХЕРЦА	героин		
ХЕШ	хашиш		
ХТС	екстази		
ЦАРИЦАТА НА ИГЛИТЕ	героин		
ЧАРАС	хашиш		
ЧАРЛИ	кокаин		
ЧЕРВЕНИ ЗВЕЗДИ	ЛСД		
ЧОВЕКЪТ	гулър		
ШАМПАНСКО НА ДРОГИТЕ	кокаин		
ШИТ	героин		

организации

Название	Контакти	Дейности*
НЕПРАВИТЕЛСТВЕНИ ОРГАНИЗАЦИИ		
Асоциация на родителите "Живот без дрога"	гр.София, ж.к. "Бели брези" бл.1	И, К, ПП, С
БМЧК НК на БЧК	гр.София, кв."Лозенец" ул."Джеймс Баучер" 76 тел. 02/65-61-39	И, ПП, О
"Каритас" - България "Подвижен лекарски кабинет за работа с наркомани"	гр.София ул. "Оборище" 9 тел.02/944-18-58	И, К, НВ, С, СП
Телефон на доверието за спешна психологична помощ към БЧК	София 02/963-24-44 Пловдив 032/61-51 Русе 082/23-60-00 Ямбол 046/32-904	И, К, С
Фондация "Антидот" в партньорство с Приемна по превенция на престъпността - МВР	гр.София ул. "Гурко" 23 тел. 02/988-52-39	И, ИД, ПП

организации

Название	Контакти	Дейности*
Фондация "Бъдеще за България"	гр.София 1000 пл. "Батенберг"4,ет.4 тел.02/981-23-41	ИД, О, ПП
Фондация "Здраве и социално развитие"	гр.София 1606 бул."Македония"17, ет.4 тел.02/953-34-55,02/950-28-15	ИД, НВ, О, ПП
Фондация "Изход"	гр.София 1000 бул."Христо Ботев" 64 тел. 02/980-02-15, 087/89-40-26	И, ПП
Фондация "Индекс"	гр.София, пл."Македония"1 ет.14, стая 1. тел.02/917-05-03 088/60-08-04	И
Фондация "Инициатива за здраве"	гр. София ул."Княз Борис" 94 тел.02/986-49-54	И, ИД, НВ, О, ПП, СД
Фондация "Покров Богородичен"	гр.София 1000 ул. "Врабча" 18, ет.5 тел. 02/987-16-55	О, ПП
Фондация "Право на свободен избор"	гр.София 1324 ж.к. "Люлин", бл.909П тел. 02/26-53-41, 02/27-58-95	Л, Р

организации

Название	Контакти	Дейности*
Фондация "Свободна и демократична България"	гр. София ул."Ю.Венелин" 24 тел.988-82-73	И, ИД, ПП, СД
Фондация "Спасение"	гр. София, ул."Плакалница"51 бл.59, 088/64-10-04	И, О, ПП
Център за социална работа "Феникс"	гр. София, тел.098/20-91-75 02/962-35-84 от 15 до 17 часа 0719/22-09 с.Бракьовци е-mail:phoenix@mail.bg	К, Л, Р, С, СД
Обединен детски комплекс	гр. Благоевград кв. "Вароша", Мощанска къща тел. 073/2-34-81	ПП
Фондация "Надежда"	гр. Благоевград бул."Св. Св. Кирил и Методий" 2Г тел. 073/3-75-74, 088/26-45-77	И, К, О, ПП
Асоциация "Доза обич"	гр. Бургас, ул."Кирил и Методий" тел.056/49-143, 088/56-52-04	НВ, ПП
Център за работа в общността "Дементра"	гр. Бургас ул. "Александровска", вх. А, ет.2 тел. 056/3-24-13	И, К, ПП, СД

организации

Название	Контакти	Дейности*
Асоциация на варненски организации за превенция на наркомании	гр.Варна,бул."Цар свободител"27 Младежки дом "Орбита" тел.052/22-61-89	И,К,ПП,О
Сдружение "Алтернатива"	гр.Варна, кв."Чайка", бл.28, вх.А ет.4, ап.8, тел.052/82-53-88	К, ПП, Р
Сдружение на родители "Бъдеще без дрога"	гр. Варна 9000 пл. "Св.Св.Кирил и Методий" 1 тел.: 052/24-41-77, 052/25-01-04	К, ПП
Център за психично здраве	гр.Варна, ул."Славянска" 21 тел.052/23-74-52, 088/34-04-31	И, К, Л, О, ПП
"SOS приятели" Клуб за превенция на наркомании	гр.Велико Търново ул."Никола Габровски" 23, ХЕИ отдел ППЗ	И, О
Център за социална превенция	гр. Габрово, пл. "Възраждане" 3 тел. 066/20-855	И, О, ПП
Регионален фонд "Инициативи за гражданска активност"	гр.Пазарджик 4400 бул."Ал. Стамболийски"8 тел.034/44-23-89, 034/44-32-89	И, ИД, К, О, ОП, ПП, СД

организации

Название	Контакти	Дейности*
Клиника за зависимости	гр.Плевен, ул."Солун"1 тел.064/4-95-06	И, К, ЛБД, О
Младежки превантивен център - Сдружение "За превенция на наркоманията"	гр. Плевен ул. "Ал. Стамболийски"14 Горещ телефон: 064/2-90-84 13-17часа	И, К, ПП
Фондация "Плевен 21 век"	гр. Плевен, ул."Димитър Константинов" 23,тел.064/80-02-71	Дневен център, К, НВ
Фондация "Панацея"	гр.Пловдив, ул."Христо Дюкмеджиев" 33, тел.032/62-37-50, 088/97-02-87	НВ
Женско сдружение "Екатерина Каравелова"	гр. Силистра, ул. "Симеон Велики"70, тел. 086/82-04-87	И, С
Сдружение Национален граждански форум "Българка" - клуб Стара Загора	гр. Стара Загора 6000 ул. "Димитър Наумов" 57 тел. 042/2-69-79, 087/49-76-52	И, О, ПП
Сдружение "Здраве и морал"	гр. Стара Загора 6000 бул. "Митрополит Методий Кусев" 7, вх.Г, ап.11 тел. 042/62-16-43, 042/60-06-44	И, О, ПП

организации

Название	Контакти	Дейности*
Сдружение "Интеграл"	Русе 7012, ул. "Муткурова" 111 бл. 3, вх. 3 тел. 082/27-80-64, 082/88-87-20	И, К, ПП, С
Фондация "Живот без дрога и престъпност"	Враца 3000, ул. "Климент Охридски" 2, вх. А, ап. 7 тел. 092/2-38-52	И, К, Р
ДЪРЖАВНИ ИНСТИТУЦИИ		
Военномедицинска академия, катедра "Интензивна токсикология"	гр.София ул. "Георги Софийски"3 тел.02/917-20-26, 02/917-22-94	БД, К, Л, СП
Клиника "Токсикология"	гр.София 1606 МБАЛСМ "Н. И. Пирогов" ЕАД бул. "Тотлебен" 21 тел. 02/51-531-346	Д, И, К, Л, ЛАР, ЛБД, О, Р, СП
Музей на МВР	гр. София 1000 ул."Лавеле", тел. 02/982-33-47 02/982-780-03	И, ПП
Национален съвет по наркотичните вещества	гр.София бул. "Ал. Стамболийски"39 тел. 02/930-12-67,02/930-13-00	И, НП, ОП

организации

Название	Контакти	Дейности*
Национален център по наркомании	гр. София, ул. "Одрин" 91 тел. 02/31-50-64	И, ИД, К, Л, ЛБД, ЛЛП, НВ, НП, О, ПП, С, СП
Областен диспансер за психично здраве със стационар "Проф.Н. Шипковски"	гр.София ул."Екзарх Йосиф"59 Ет.6,к-т.№5, тел.02/981-12-25	К, Л
Превантивно информационен център по проблемите на наркоманиите	гр.София бул."Васил Левски"126 тел.02/944-64-97	И, К, Л, НВ, О ОП, ПП
Столична ХЕИ - Отдел "Профилактика на болестите и промоция на здравето"	гр.София ул."Враня"20 тел.02/32-91-57	И, О, ПП
Университетска болница "Александровска" - "Катедра по психиатрия"	гр.София ул."Св. Георги Софийски" 1 тел. 02/5-16-21,вътр.520	К, Л, ЛБД
Университетска болница по неврология и психиатрия "Св. Наум"	гр.София, IV километър тел. 02/72-30-16, 02/72-74-98	К, Л, ЛБД

организации

Название	Контакти	Дейности*
Център за военна психология и психопрофилактика	гр. София ул."Св.Георги Софийски" 3	К, Л
Общински център за превенция на наркомании	гр.Варна 9002 бул."Цар Освободител"27 тел/факс 052/22-61-89	И, ИД, О ОП, ПП
Отделение за зависими пациенти - Към втора психиатрична клиника	гр.Варна тел.052/30-28-51 вътр.425,438,486	Л, ЛБД, ПП, Р
Наркологичен център към Психиатричен диспансер	гр.Пловдив бул. "Пещерско шосе" 68 тел. 032/64-15-06	К, Л, ЛБД, О, ПП

ИНДЕКС НА СЪКРАЩЕНИЯТА:

И - Информация; **ИД** - Издателска дейност; **К** - Консултиране;
ЛАД - Лечение, амбулаторен детокс; **ЛАР** - Лечение, амбулаторна рехабилитация;
ЛБД - Лечение, болничен детокс; **Л** - Лечение; **ЛЛП** - Лечение, поддържащо лечение; **НВ** - Намаляване на вредите; **НП**- Национална политика;
О - Обучение; **ОП** - Общинска политика; **ПП** - Първична превенция;
Р - Рехабилитация; **С** - Съветване; **СД** - Социални дейности; **СП** - Спешна помощ.

Брошурата е отпечатана с подкрепата на
посолството на Швейцария в България

Разпространява се безплатно

ПЪТЕВОДИТЕЛ

за родители и учители

*Със специална благодарност към
Home Office Drug Prevention Initiative (UK Government)*

и

*Procter & Gamble UK
за предоставеното право на ползване на материали,
които са в основата на тази брошура*

Електронния вариант на
„Пътеводител за родители и учители.
Какво трябва да знаем за наркотиците?“
можете да откриете на адрес:
www.parentsdrugsguide.net

© Фондация „Свободна и демократична България“

„Пътеводител за родители и учители.
Какво трябва да знаем за наркотиците?“
Преработено и допълнено издание
София, 2003

Съставители: Анита Босилкова, Анна Пехливанова,
д-р Захари Николов, Излика Панова, Лилия Денкова,
Разум Даскалов, Станка Василева, София, 2002
Редактор: Миролюба Бенатова, София, 2002

Графично оформление и предпечат: „PBP/RVR“ ООД, София, 2003
Печат и подвързия: „ТВР ПРИНТ“ ООД, София, 2003
ISBN 954-8994-19-4